

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Студентки 4 курсу, 18 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Нагорної
Юлії
Сергіївни

Науковий керівник
к.держ.упр.

(підпис керівника)

Динник
Ірина
Петрівна

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

(підпис гаранта)

Динник
Ірина
Петрівна

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: публічне управління та адміністрування
Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Нагорній Юлії Сергіївні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Механізми державного регулювання ринку медичних послуг»

Затверджена наказом ректора від «26» грудня 2022 р. № 3711

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 12.05.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Метою роботи є обґрунтування й розробка пропозицій щодо напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі формування та реалізації механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи реалізації механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

1.1 Аналіз системи інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг

1.2 Оцінка ефективності реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

2.1 Інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг

2.2 Удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2023	20.03.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2023	20.04.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 10.05.2023	10.05.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 10.05.2023	10.05.2023
7	Зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи	До 12.05.2023	12.05.2023
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	12-05. 17.2023	12-05. 17.2023
9	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 22.05.2023	До 22.05.2023
10	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Динник І.П.

Завдання прийняв до виконання студент

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему.

Сфера охорони здоров'я є однією з найперспективніших галузей сучасної економіки, що робить представлене дослідження актуальним. Сьогодні наша держава реформує медичну систему, серед яких надання якісних медичних послуг є одним із пріоритетних напрямів розвитку України. Стан сучасної медицини в Україні хвилює як населення, так і вище керівництво органів влади.

У випускній кваліфікаційній роботі студентом проаналізовано систему інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг; оцінено ефективність реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг; охарактеризовано інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг; сформульовано пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Проведений аналіз дозволив визначити проблемні питання у сфері механізмів державного регулювання ринку медичних послуг. Завдання поставлені в роботі виконані в повному обсязі, що підтверджено висновками.

Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним дослідженням студента, повністю розкриває обрану тему.

Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор, Нагорна Юлія Сергіївна на отримання кваліфікації бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ (підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна

_____ (підпис, дата)

Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента Нагорної Ю.С.

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П.

_____ (підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л.

_____ (підпис)

«12» травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	6
1.1 Аналіз системи інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг	6
1.2 Оцінка ефективності реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг	11
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	17
2.1 Інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг	17
2.2 Удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.....	23
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Актуальність теми. Сфера охорони здоров'я є однією з найперспективніших галузей сучасної економіки, що робить представлене дослідження актуальним. Сьогодні наша держава реформує медичну систему, серед яких надання якісних медичних послуг є одним із пріоритетних напрямів розвитку України. Стан сучасної медицини в Україні хвилює як населення, так і вище керівництво органів влади. Майже неможливо дістатися до міської лікарні та отримати найкращу медичну допомогу безкоштовно і залишити всіх задоволеними. Про це свідчить кількість усних та письмових скарг, надісланих до Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ). Через недофінансування медичної галузі державою неможливо вирішити всі наявні проблеми. Актуальність даної теми полягає в тому, що люди можуть і хочуть мати доступ до якісних послуг, але лише державного фінансування недостатньо для задоволення попиту населення.

Крім того, потенційні споживачі медичних послуг це найбільш вразливі: пенсіонери, хворі члени суспільства, у яких немає ресурсів для повноцінного лікування.

В останні роки в системі державного регулювання були спроби впровадити стандарти надання медичної допомоги, але це складна робота. Фактично неможливо розробити єдині стандарти для всіх українських закладів, так як існує різниця між ними. Персонал і технічне оснащення медичного закладу іноді настільки відрізняються на територіях, що критерії, які використовуються для оцінки якості медичних установ в одному регіоні, можуть не підійти в іншому.

Стан ринку медичних послуг та його розвиток залежить від низки інтегративних факторів. Під інтегративними факторами громадського здоров'я доцільно розуміти сукупність умов, причин та параметрів, які впливають на показники процесу оптимальної життєдіяльності громадян. Для забезпечення ефективної роботи медичних закладів необхідний достатній обсяг державного фінансування галузі охорони здоров'я.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування й розробка пропозицій щодо напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- проаналізувати систему інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг;
- оцінити ефективність реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг;
- охарактеризувати інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг;
- сформулювати пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі формування та реалізації механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи реалізації механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети були використані наступні методи дослідження : аналізу системи інформаційно-комунікативного забезпечення – для виявлення проблемних місць в системі, та знайти можливості для покращення системи інформаційно-комунікативного забезпечення ринку медичних послуг; оцінки ефективності реалізації механізму державного регулювання – для визначення, наскільки ефективно використовуються ресурси, як виділяються на реалізацію механізму державного регулювання; методи позитивного і нормативного аналізу – для вироблення рекомендацій з удосконалення механізму регулювання сфери охорони здоров'я.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Повний обсяг

роботи становить 41 сторінку, з них 31 сторінка основного тексту. Робота включає 6 таблиць, 4 рисунка, 2 додатки. Список використаних джерел налічує 55 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

1.1 Аналіз системи інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг

Сфера охорони здоров'я тісно пов'язана з накопиченням і обробленням значних обсягів інформації. Обсяги інформації, якими оперують медичні установи, безперервно збільшуються. Систематично зростає кількість звернень населення до закладів охорони здоров'я. Тому серед найважливіших проблем організації функціонування установ охорони здоров'я сьогодні слід, у першу чергу, назвати їх інформатизацію. Неможливо забезпечити реформування системи охорони здоров'я, домогтися високої якості надання медичної допомоги, прозорості й оперативності управління без впровадження сучасних методів зберігання, оброблення та передавання інформації. З метою забезпечення належної якості медичної допомоги існує потреба в накопиченні й аналізі даних впродовж тривалого періоду, застосуванні медичних інформаційних систем [30, с. 97].

Управління інформаційно-комунікативним забезпеченням діяльності закладу охорони здоров'я передбачає виділення двох підсистем: інформаційної та комунікативної. Управління інформаційною підсистемою передбачає, перш за все, організацію роботи закладу з інформаційними масивами, тобто збирання, систематизацію, обробку, зберігання даних та продукування на їх основі управлінських рішень. Управління комунікативною підсистемою спрямоване на встановлення комунікативного зв'язку з цільовими аудиторіями та отримання зворотного зв'язку, виявлення проблемних зон комунікації та ефективного вирішення цих проблем [44, с. 182].

Комунікація має підвищувати здатність отримувати, розуміти та використовувати інформацію для зниження ризиків різного характеру,

попередження хвороб, зміцнення здоров'я, уміння орієнтуватися у послугах охорони здоров'я і правильно ними користуватися, захисту політики охорони здоров'я та підвищення рівня благополуччя, якості життя і здоров'я громадян [43, с. 9].

Важливим елементом організаційного забезпечення діяльності медичних установ виступають інформаційно-комунікативні зв'язки між всіма структурними підрозділами організації та їх працівниками. Тому резерви модернізації процесу координації діяльності медичних установ лежать в площині інформаційно-комунікативного забезпечення їх діяльності [43, с. 25].

Процеси комунікації, в яких беруть участь керівники і працівники апарату управління закладом охорони здоров'я, є сполучним елементом між керівництвом і персоналом закладу, між закладом в особі керівництва чи персоналу та зовнішнім оточенням. Сьогодні заклади охорони здоров'я знаходяться в безперервній комунікативній взаємодії з цільовою аудиторією – органами державної влади, споживачами медичних послуг, громадськістю, що є важливою передумовою функціонування системи охорони здоров'я. Ефективність такої комунікативної взаємодії великою мірою залежить від наявності зворотного зв'язку між ними [44, с. 180].

Медична реформа, яка проводиться в країні, створює передумови і виклики для функціонування закладу охорони здоров'я у конкурентному середовищі, спонукає до розширення асортименту платних послуг і диверсифікації джерел фінансування. У цьому контексті особливої актуальності набувають питання активізації зв'язків з громадськістю та формування позитивного іміджу медичної установи. Стійкий і обов'язково позитивний імідж виступає стимулом до вибору організації для надання послуги, основним мотивом до переваг її послуг перед конкурентами [9, с. 8].

Впровадження сучасних інформаційних технологій в діяльність медичних установ є важливим фактором підвищення якості медичного обслуговування. Без застосування сучасного комп'ютерного та програмного забезпечення практично

неможливо забезпечити повноцінний моніторинг стану здоров'я населення, формувати потоки пацієнтів і керувати ними та ресурсними потоками, здійснювати зворотній зв'язок і оперативний контроль за дотриманням нормативів та стандартів лікування, забезпечувати перехід від постатейного бюджетування до сучасних методів економічного управління в сфері охорони здоров'я. В усіх цих випадках доводиться здійснювати великі обсяги роботи, яка відносно легко автоматизується [30, с. 97].

Сьогодні роль інформаційно-комунікативного забезпечення діяльності медичних закладів є надзвичайно важливою, оскільки воно спрямоване на:

- забезпечення безперебійного функціонування інформаційної та управлінської систем закладу;
- налагодження комунікативної взаємодії зі структурними підрозділами, а також персоналом установи;
- налагодження та підтримка взаємодії з органами державної влади та громадськістю;
- реалізацію ефективного комунікативного зв'язку з населенням з метою забезпечення та підтримки громадського здоров'я;
- встановлення та підтримка ефективної взаємодії закладу охорони здоров'я з безпосередніми споживачами медичних послуг тощо [30, с. 181].

Сучасні цифрові технології дозволяють збирати, аналізувати та інтерпретувати великі обсяги даних, що дає змогу лікарям та працівникам сфери охорони здоров'я зробити більш точні дослідження та призначити ефективне лікування. Щодо технічного забезпечення вітчизняних лікарень, доцільно зазначити, що тільки 57% з них відповідають мінімальним вимогами комп'ютеризації. Проблеми впровадження цифрових технологій у закладах охорони здоров'я подано в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Проблеми поширення цифрових технологій у медицині та шляхи їх вирішення

Проблеми	Шляхи вирішення
1. Обмеження в апаратно-технічному забезпеченні лікарень, медичних центрів та інших закладів охорони здоров'я.	Забезпечення лікарень високошвидкісним інтернетом, медичними інформаційними системами.
2. Несумісність програмного забезпечення.	Впровадження технологій електронного обміну даними, RFID-технологій (радіочастотна ідентифікація осіб).
3. Низький рівень інформаційної культури медичного персоналу.	Організація підвищення кваліфікації лікарів щодо користування медичних інформаційних систем.
4. Відсутня мотивація до широкого впровадження і використання телемедицини у лікарів та працівників охорони здоров'я.	Інвестиції іноземних країн в напрямок телемедицини в Україні.
5. Недостатня безпека персональних даних.	Зміна законодавства та встановлення вимог щодо зберігання та обробки персональних даних.

Джерело : складено автором на основі даних [27, с. 103].

Перспективним напрямком модернізації інформаційно-комунікативного забезпечення медичних установ є запровадження в їх роботу медичних інформаційних систем (далі – МІС), наприклад, системи «Доктор Елекс», «Helsi», «EMSiMED», які розроблені для автоматизації роботи медичних закладів [30, с. 97].

Розглянемо детальніше про кожну з цих інформаційних систем у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Медичні інформаційні системи України

Назва МІС	Характеристика МІС
1. <i>Доктор Елекс</i>	Найпоширеніша в Україні медична система, що з 2005 року успішно працює в державних та приватних закладах Києва, Вінниці, Львова та інших міст. Сьогодні в ній ведуться електронні картки більш ніж 5 мільйонів пацієнтів. Система забезпечує автоматизацію всіх ключових процесів установи - від ведення електронної історії хвороби, до формування управлінської звітності та документації згідно вимог МОЗ [39].
2. <i>Helsi</i>	Перевірена та повнофункціональна система для керування медичним закладом. Весь функціонал системи розроблений та адаптований з урахуванням специфіки роботи та вимог МОЗ, та є безкоштовним для державних установ [37].
3. <i>EMSiMED</i>	Розроблена відповідно до стандартів ISO та МОЗ, дозволена для забезпечення технічного захисту інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом. Модулі: електронна медична картка пацієнта, медичні документи (облікові медичні форми МОЗ), медичні кадри, поліклініка та реєстратура, стаціонар, лабораторія (інтеграція лабораторного обладнання), склад та персоніфікований облік ліків, статистика та звіти МОЗ, послуги, контакт-центр, PACS, партнери, онлайн запис до лікаря, мобільний додаток пацієнта [38].

Джерело : складено автором на основі даних [37; 38; 39].

Переглянути переваги медичної інформаційної системи «HELSI.ME» можна в *Додатку А* [36].

Отже, системи інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг є необхідним елементом для забезпечення якісної та ефективної медичної допомоги. Інформаційні технології дають можливість збирати, обробляти та аналізувати медичні інформацію, що дає змогу лікарям приймати обґрунтовані рішення та забезпечувати безперебійний доступ до медичної інформації пацієнтів.

Крім того, системи інформаційно-комунікативного забезпечення дозволяють зменшити час, необхідний для надання медичної допомоги, знизити витрати на медичну діагностику та лікування, покращити якість медичних послуг та забезпечити безпеку пацієнтів.

1.2 Оцінка ефективності реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг

Державне регулювання ринку медичних послуг переважно зосереджено на національному рівні. Міністерство охорони здоров'я України затверджує галузеві стандарти якості, клінічні протоколи, критерії та стандарти акредитації закладів охорони здоров'я, єдині кваліфікаційні вимоги до осіб, які займаються певними видами медичної та фармацевтичної практики, а також здійснює ліцензування медичної практики [4, с. 149].

Медичні послуги – це послуги, надання яких у непристосованому місці невідповідним персоналом із використанням неналежного устаткування може призвести до погіршення здоров'я або втрати життя для споживача конкретної послуги. Це головна і найважливіша причина, чому в охороні здоров'я якість має таке велике значення [32, с. 32].

Однією з головних умов, що забезпечують ефективне функціонування ринку медичних послуг, а також загалом сфери охорони здоров'я, є розробка дієвого комплексного механізму державного регулювання ринку медичних послуг в Україні [7, с. 16].

Медичні послуги – це послуги, надання яких у непристосованому місці невідповідним персоналом із використанням неналежного устаткування може призвести до погіршення здоров'я або втрати життя для споживача конкретної послуги. Це головна і найважливіша причина, чому в охороні здоров'я якість має таке велике значення. У зв'язку з необхідністю вирішення цієї проблеми запроваджено механізми, що мають на меті забезпечення якості надання медичних послуг, коротко про них подано у табл. 1.3 [32, с. 33].

Таблиця 1.3

Механізми державного регулювання ринку медичних послуг

Назва механізму	Зміст механізму
1. Внутрішній	Контроль якості медичних послуг самими закладами охорони здоров'я, які надають ці послуги (вивчення й оцінка управлінським персоналом якості праці лікарів і медичних сестер, запобігання небажаним ситуаціям, запровадження власних програм контролю якості, вивчення думки пацієнтів щодо задоволення їх потреб).
2. Зовнішній	Застосовується по відношенню до всіх закладів на території всієї країни державними органами, групами експертів або недержавними організаціями, що займаються сертифікацією суб'єктів, які надають медичні послуги (ліцензування, що охоплює як державні, так і недержавні медичні заклади).
3. Акредитація	Офіційне визнання наявності у закладі охорони здоров'я умов для якісного, своєчасного, певного рівня медичного обслуговування, дотримання стандартів охорони здоров'я, відповідності медичних (фармацевтичних) працівників єдиним кваліфікаційним вимогам.

Джерело : складено автором на основі даних [32, с. 32].

Тому, якість медичних послуг є надзвичайно важливою, оскільки вона впливає на здоров'я та добробут пацієнтів, а також на довіру медичної системи загалом.

Варто зазначити, що сьогодні відбувається впровадження принципів у функціонування системи охорони здоров'я (див. рис. 1.1). На рис. 1.1 показана модель системи охорони здоров'я, орієнтована на людину. Громадське здоров'я та індивідуальні послуги безпосередньо впливають на людей; для надання цих послуг потрібні медичні працівники та інші ресурси (лікарські засоби, обладнання, інфраструктура), а також моделі фінансування та управління для встановлення стимулів і правил для злагодженого функціонування системи [41, с. 15].

Ключовими елементами механізму державного регулювання ринку медичних послуг є: об'єктно-суб'єктна складова, мета функціонування, принципи, функції, важелі та інструменти реалізації. Головною метою механізму державного регулювання ринку медичних послуг є забезпечення доступного та якісного

надання медичних послуг населенню на ринку, на якому діють принципи добросовісної та вільної конкуренції [7, с. 17].

Рис. 1.1 Система охорони здоров'я, орієнтована на людину

Джерело: складено автором на основі [41, с. 17]

До тактичних завдань, що деталізують головну мету реалізації державного механізму регулювання медичних послуг і послідовно реалізуються протягом коротко- та середньострокових періодів часу, відносять такі:

- реалізацію основоположних принципів державної політики в галузі регулювання діяльності ринку, а також системи охорони здоров'я загалом, головних рішень і завдань на державному рівні у сфері медицини;
- реалізацію стратегічних рішень щодо ресурсного забезпечення суб'єктів ринку, зокрема, з питань, що стосуються інфраструктури;
- виконання заходів із регулювання, які стосуються безпеки отримання медичних послуг населенням, захисту громадських інтересів, використання нових

лікарських препаратів і методів лікування, а також акредитації закладів-постачальників медичних послуг;

– моніторинг, оцінювання та аналіз як стану здоров'я населення, так і роботи медичних закладів державної та комунальної форм власності, а також інших суб'єктів, які здійснюють підприємницьку діяльність із надання медичних послуг [6, с. 6].

Під час регулювання ринку медичних послуг держава виконує такі дві функції: соціальну та економічну. Сутність першої полягає в забезпеченні справедливості та доступності для всього населення. Економічна функція полягає в забезпеченні конкуренції між надавачами медичних послуг. Держава є повноцінним суб'єктом на ринку охорони здоров'я. Вона забезпечує організацію та фінансові надходження в цю сферу. Коли держава опікується здоров'ям населення, вона не тільки забезпечує соціальні потреби, але й має економічну вигоду [6, с. 7].

Органи влади, при здійсненні державного регулювання сфери охорони здоров'я мають дотримуватися таких основних принципів: законність, прозорість, системність, оптимальність, прогнозованість, пріоритетність, ефективність, соціальна відповідальність. Дотримання цих принципів сприятиме підвищенню дієвості та ефективності механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я в умовах реформування. Найважливішою умовою що забезпечує ефективне функціонування сфери охорони здоров'я є наявність дієвого інструментарію регулювання процесів, що відбуваються в цій сфері. Завдання інструментарію — забезпечити такі умови, що запобігатимуть негативним наслідкам [28, с. 47].

Основними методами державного регулювання сфери охорони здоров'я є адміністративні, економічні, правові та соціально-мотиваційні. Адміністративні методи базуються на силі державної влади та містять у собі міри заборони, дозволу та примусу. Дозвіл передбачає згоду на здійснення медичної діяльності. Заборона та примус проявляються в необхідності фахівцям мати відповідні сертифікати, проходити із певною регулярністю курси по підвищенню

кваліфікації, дотримувати встановлених стандартів у лікуванні пацієнтів [28, с. 47].

Стосовно охорони здоров'я основними інструментами адміністративних методів є:

- розробка та контроль виконання державних програм з надання громадянам України безкоштовної медичної допомоги;
- контроль діяльності муніципальної та приватної систем охорони здоров'я;
- акредитація лікарняних установ;
- видача ліцензій на надання медичних послуг;
- регулювання цін на медичні послуги;
- застосування санкцій;
- підготовка та планування необхідної кількості кадрів;
- атестація медичних працівників;
- установлення стандартів;
- проведення системи статистичної звітності;
- сертифікація послуг;
- видача дозволів на застосування нових технологій;
- організація та забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду за медичними установами;
- встановлення квот [28, с. 47].

Використання адміністративних методів у ринковій системі економіки сприяє збереженню соціальної справедливості та доступності благ, а також регулює асиметрію інформації на ринку медичних послуг. Економічні методи державного регулювання дають можливість створювати умови, які змушують суб'єктів ринку діяти в необхідному для суспільства напрямі, вирішуючи ті або інші завдання.

Сюди слід віднести:

- забезпечення фінансування галузі за рахунок бюджетних коштів;
- централізовані торги на поставку медичного встаткування та матеріалів;

- фінансування цільових програм охорони здоров'я;
- податкова політика та податкові пільги;
- покупка нового обладнання;
- інноваційна політики;
- амортизаційна політика;
- регулювання фінансових потоків діяльності організацій державного сектора [28, с. 47].

Значуща особливість державного управління діяльності у сфері охорони здоров'я України полягає в розмежуванні компетенції органів державної влади, які від імені держави здійснюють таке регулювання, у межах установлених Конституцією України та діючими нормативно-правовими актами. В Україні охорона здоров'я населення забезпечується державною, комунальною та приватною системами охорони здоров'я. Отже, при здійсненні державного управління медичною сферою необхідно врахувати наявність недержавних моделей охорони здоров'я та наявність державно-приватних відносин [50, с. 4].

Отже, на сьогоднішній день, в Україні механізм державного регулювання ринку медичних послуг не є достатньо ефективним. Недостатня регуляторна база, відсутність механізмів контролю та моніторингу, низька якість медичних послуг та відсутність відповідальності за неналежне надання послуг – це лише деякі з проблем, що перешкоджають ефективному державному регулюванню ринку медичних послуг.

Таким чином, для підвищення ефективності регулювання необхідно вирішувати проблеми, що перешкоджають його реалізації та вдосконалювати механізми контролю та моніторингу.

РОЗДІЛ 2

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

2.1 Інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг

Система охорони здоров'я України перебуває на теперішній час в стані трансформації. Ця трансформація стосується не тільки охорони здоров'я, але й всієї соціальної сфери і багатьох аспектів суспільно-політичного та економічного життя країни. Особливістю сучасних змін в системі охорони здоров'я є орієнтація на кращі світові аналоги. В світі існують усталені моделі організації охорони здоров'я, кращі зразки яких необхідно впроваджувати в нашу дійсність. Ще однією особливістю є проникнення в сферу управління охороною здоров'я потужної системи міжнародних інституцій. Без цих організацій неможливо уявити діяльність систем охорони здоров'я в жодній країні світу [14, с. 8].

Інституційне забезпечення реформування системи охорони здоров'я в Україні є комплексною системою, яка, як і кожна інституційна система, включає в себе основні види інститутів (табл. 2.4.) [14, с. 218].

Таблиця 2.4

Інституційне реформування системи охорони здоров'я

Види інститутів	Діяльність інститутів
1. Інститути-організації	Діяльність інститутів-організацій значною мірою впливає на відповідні процеси за рахунок організації якісної співпраці з іншими органами державного управління, органічної єдності з цілісною системою державного управління та ефективної внутрішньої системи менеджменту. Основними інститутами-організаціями, що визначають, регулюють та управляють процесом проведення реформування охорони здоров'я в Україні, є Міністерство охорони здоров'я України та Національна служба здоров'я України.
2. Інститути-нормотворчі акти	Основою кожної системи інститутів-організацій є сформоване законодавче та нормативне поле відповідної сфери діяльності, зокрема системи охорони здоров'я.
3. Неформальні інститути	Важливим інституційним елементом системи охорони здоров'я України є неформальні інститути. Норми поведінки в сім'ї, відношення до свого здоров'я, відношення до здоров'я в суспільстві, самостійне використання та доступність ліків в Україні, самолікування, використання методів народної медицини є основними інституційними елементами культури народу України в процесі охорони здоров'я.

Джерело : складено автором на основі даних [14, с. 218].

В Україні значною мірою сформоване законодавче поле для ефективного проведення реформування системи охорони здоров'я. До основних законодавчих актів цієї сфери можна віднести: закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року, закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19 жовтня 2017 року, закон України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» від 14 листопада 2017 року, закон України «Про лікарські засоби» від 04 квітня 1996 року, закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 року [34].

Системний розвиток суб'єктів господарювання досліджується й безпосередньо у сегменті закладів охорони здоров'я. Невирішеною частиною проблеми ефективного управління закладами охорони здоров'я залишається розробка методико-прикладних засад формування інституційного базису їх системного розвитку. Варто зазначити, що до базисних та першочергових документів-інститутів стратегічного планування відноситься стратегія системного розвитку закладів охорони здоров'я. Оскільки стратегія у своїй сутності дозволяє конкретизувати мету та ціннісні принципи господарської діяльності, а також окреслити стратегічні напрями та цілі системного розвитку закладів охорони здоров'я за структурно-процесним підходом на довгострокову перспективу, обґрунтування та формалізація її ключових положень відіграє роль відправної точки у забезпеченні реалізації функції планування поступальності й планованості системного розвитку. Відтак для підвищення рівня дієвості стратегії системного розвитку керівництву підприємств сфери медичних послуг необхідно дотримуватись певних закономірностей при розробці її ключових положень, детальніше викладено в табл. 2.5 [47, с. 181].

Таблиця 2.5

Стратегія системного розвитку сфери медичних послуг

Назва закономірності	Зміст
1. Стратегічне планування діяльності медичного закладу.	Взаємопов'язане як із тенденціями розвитку галузі охорони здоров'я в країні, так і внутрішньогосподарськими програмно-цільовими документами, враховуючи при цьому запити, потреби та вимоги споживачів у специфічних лікувально-діагностичних послугах, особливості розвитку медичної інфраструктури та ресурсного забезпечення.
2. Процес визначення цілей стратегії системного розвитку закладів охорони здоров'я.	Залучення як представників управління вищої ланки, так і всього медичного персоналу та зацікавлених сторін.
3. Стратегічні цілі та завдання системного розвитку закладів охорони здоров'я.	Комплексно і збалансовано окреслює перспективні орієнтири поступу ключових складових системного розвитку лікувально-діагностичних установ, до яких належать інтелектуально-кадрова, виробничо-господарська, інноваційно-технологічна, маркетингово-інформаційна, організаційно-управлінська, фінансово-економічна.

Продовження табл. 2.5

4. Формалізація та удосконалення положень стратегії.	Застосовування таких інструментів стратегічного управління, як PEST-, SWOT-аналіз, які дозволяють ідентифікувати основні труднощі та проблеми поточного функціонування медичних закладів, оцінити здатність до набуття конкурентних переваг.
--	--

Джерело : складено автором на основі даних [47, с. 182].

Отже, серед основних проблемних аспектів, які заважають процесам системного розвитку медичних підприємств та потребують негайного вирішення, в тому числі через врахування їх під час удосконалення цілей та завдань стратегії системного розвитку, є недостатньо гнучка та структурно деформована система мотивації праці, недосконала система комунікації зі споживачами, моніторингу іміджу та репутації медперсоналу, підвищення рівня його кваліфікації [47, с. 182].

За суттю проголошена в Україні медична реформа містить достатньо повну її характеристику й визначений достатній для початку успішної реалізації розподіл повноважень структурних складових загальної системи охорони здоров'я громадян. Об'єктивно вихідною базовою складовою реалізації медичної реформи в Україні є створення нового фахового й суспільно-економічного (й у цілому – інституціонального) інституту: інституту сімейного лікаря. Однак само по собі створення такого інституту насправді передбачає запровадження системи заходів (рис. 2.2) [53, с. 35].

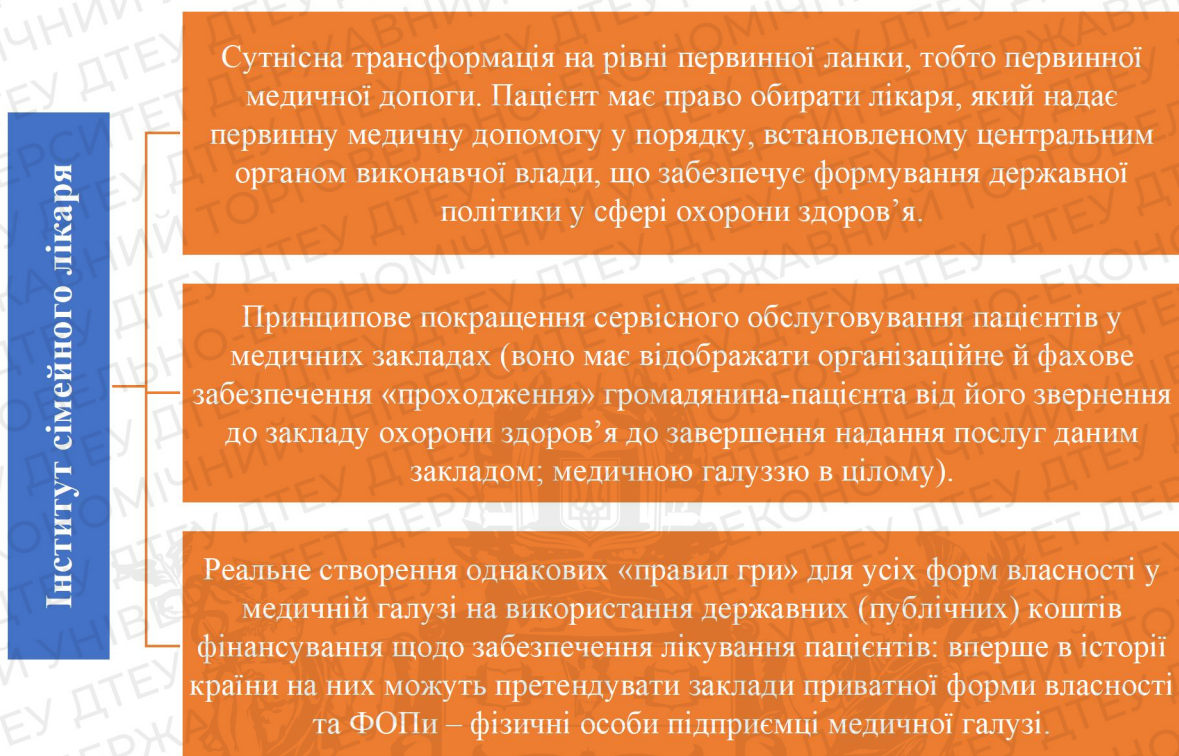

Рис. 2.2. Система заходів для створення інституту сімейного лікаря

Джерело: складено автором на основі [53, с. 35-36].

За підсумком, системне запровадження інституту сімейного лікаря та наступних логічних організаційно-економічних й інституціональних заходів (у їх наведеній сукупності) дійсно в змозі забезпечити втілення в реальне повсякденне життя своєрідного узагальнюючого постулату медичної реформи – «Гроші ходять за пацієнтом» [53, с. 36].

Загалом виокремлюються такі головні напрями реформування вітчизняної системи охорони здоров'я, які безпосереднім чином пов'язуються з регіональним рівнем: перш за все, реформою місцевого самоврядування, децентралізацією влади й децентралізацією фінансів. Перший – забезпечення необхідних загальних (інфраструктурних) умов роботи медичних фахівців первинної ланки (лікарів і медичних сестер) й обслуговуючого персоналу. Другий – забезпечення максимально швидкого і найменш хворобливого транспортування пацієнтів до первинного закладу охорони здоров'я. Третій – економічна автономізація наявних (і створюваних закладів охорони здоров'я) за умов забезпечення щільної фахової взаємодії медичних закладів (насамперед, у вертикалі від закладу швидкої

медичної допомоги до закладу первинної медицини та від нього до закладу охорони здоров'я вторинного рівня). У сучасних умовах з метою організаційно-економічного забезпечення дій за виокремленими напрямками є не просто доцільною, а життєво-необхідною реалізація першочергових заходів, які можна надати таким чином (рис. 2.3) [53, с. 36].

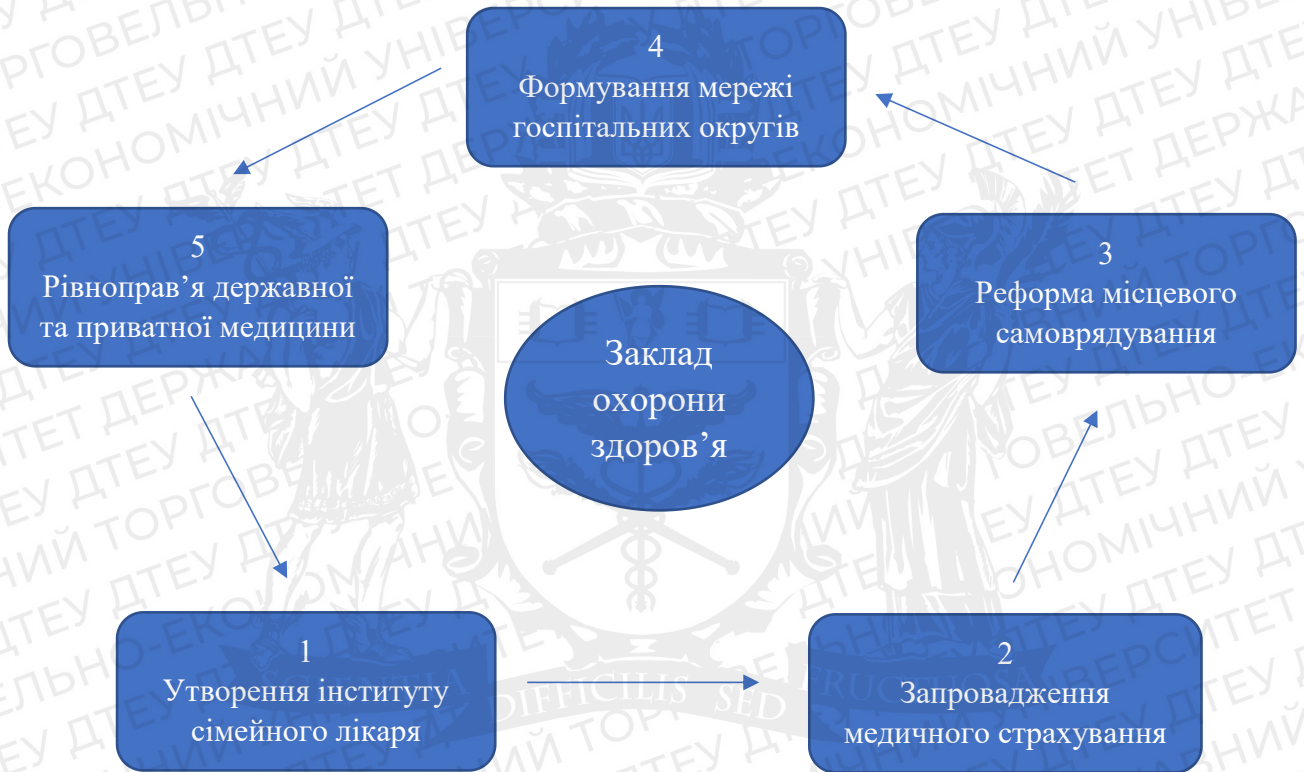

Рис. 2.3. Загальний інституціональний зміст і логіка медичної реформи в Україні

Джерело: складено автором на основі [53, с. 37].

Таким чином, виокремлені п'ять складових формують певне коло (цикл) реалізації медичної реформи в межах певного часового періоду. Перехід від останнього (п'ятого) елемента такого кола «рівноправ'я державної та приватної медицини» до першого елемента наступного кола – «утворення інституту сімейного лікаря» зумовлює входження медичної реформи в її новий етап реалізації (відповідно до нових фахових, економічних й інституціональних умов країни) [53, с. 38].

Отже, інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг в Україні важливе для забезпечення якості та ефективності

медичної допомоги, а також для захисту прав та інтересів пацієнтів. Проте, в Україні існують деякі проблеми у цій сфері, зокрема, неефективне регулювання фінансових механізмів, недостатній контроль за якістю надання медичної допомоги та інші. У сфері медичної допомоги, інституційне забезпечення включає правила та процедури, що регулюють надання медичних послуг, взаємодію між медичними закладами та пацієнтами, контроль за якістю медичної допомоги, а також регулювання взаємовідносин між державним та приватним секторами медичної сфери. Важливою складовою інституціонального забезпечення в медичній сфері є механізми фінансування та страхування медичних послуг. Ефективні та стабільні інституціональні технології в медичній сфері дозволяють забезпечувати високу якість медичних послуг та зберігати довіру населення.

Для того, щоб покращити інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг в Україні, необхідно впроваджувати ефективні механізми контролю за якістю надання медичних послуг. Розробляти та запроваджувати нові регуляторні акти та нормативні документи, забезпечувати належний рівень фінансування медичної сфери та створювати сприятливі умови для розвитку державного та приватного секторів медичної сфери.

2.2 Удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг

З моменту створення системи державного регулювання ринку медичних послуг в Україні, її механізми вимагають постійного удосконалення та розширення. Медична галузь є однією з найбільш складних та важливих сфер, де необхідність в державному регулюванні є незаперечною.

Розвиток медицини є одним з основних показників сталого розвитку країни. Інші сфери діяльності не можуть повноцінно розвиватися, якщо система охорони здоров'я знаходиться на низькому рівні. Без ефективної боротьби з епідеміями і захисту населення від хвороб люди не зможуть бути особливо

зацікавленими в другорядних потребах, якщо на першому місці стоятиме потреба у збереженні здоров'я. З поширенням ринкових механізмів у пострадянських системах господарювання все більшої актуальності набуває впровадження ефективних інструментів управління закладами соціальної сфери. Дуже чутливим це питання є саме в медицині [17, с. 102].

На сьогоднішній день у процесі ґрунтовних трансформацій у системи охорони здоров'я стратегічно важливим завданням є забезпечення якісної комунікаційної взаємодії між представниками медичної спільноти, центральними і місцевими органами влади та громадськістю. Успішне та своєчасне впровадження реформ у галузі охорони здоров'я зумовить підвищення рівня добробуту та здоров'я населення, що, в свою чергу, сприятиме позитивному сприйняттю громадськістю прогресу реформ медичної сфери. Така ситуація можлива за умови високого рівня підготовки та злагодженості дій органів влади [54, с. 88].

Доцільно наголосити, що одним із пріоритетних завдань держави у процесі реформування сфери охорони здоров'я є приведення вітчизняної системи охорони здоров'я до міжнародних стандартів, що дозволить громадянам України отримувати якісну медичну допомогу у відповідності до сучасних тенденцій та науково-технічних здобутків медичної сфери у європейській спільноті. Такий напрям реформування медичної галузі зумовить створення абсолютно нової моделі розвитку системи охорони здоров'я, яка буде орієнтована на проведення профілактики захворювань, а не на їх лікування [54, с. 88].

Для досягнення результативного функціонування системи охорони здоров'я України доцільно ознайомитись з основними напрямками і завданнями держави, які необхідно реалізовувати у процесі реформування галузі, кожен із цих напрямів, представлений на рис. 2.4 більш детальноше.

Джерело: складено автором на основі [54, с. 88].

Всесвітня організація охорони здоров'я оцінює ефективність роботи медичної системи за рівень здоров'я, масштабами нерівності в стані здоров'я, ступенем чутливості системи і масштабами нерівності відносно чутливості та справедливості розподілу тягаря фінансування охорони здоров'я. Тривалість життя населення залежить від стану охорони здоров'я та зниження рівня захворюваності, що зі свого боку обумовлюється якістю надання медичних

послуг, а не кількістю медичних закладів, і витратами на забезпечення інтенсивного розвитку медичної системи. Тому головними напрямми державного управління трансформацією медичної системи має бути:

- забезпечення інтенсивних змін у роботі моделі за рахунок підвищення ефективності діючої мережі лікарняних закладів, адже зростання кількості лікарень не забезпечує краще здоров'я населення;
- підвищення якості надання профілактичних та лікувальних медичних послуг за рахунок оновлення матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних методів діяльності, підвищення кваліфікації медичного персоналу;
- збільшення обсягу витрат на медицину за рахунок зміни механізмів фінансування, зокрема розвитку медичного страхування та приватної медицини [21, с. 168-169].

Інновації дозволяють створювати або змінювати різні способи надання медичних послуг, тим самим дозволяючи підвищити їх якість. Це підтверджується тим, що громадський сектор економіки основною метою використання інновацій ставить поліпшення добробуту суспільства. Щодо інновацій у приватному секторі, то їх основне завдання полягає в отриманні фінансового прибутку [24, с. 8].

Серед основних напрямків досягнення високої якості надання медичних послуг у системі охорони здоров'я в країнах зарубіжжя, що можуть бути використані в нашій країні, було визначено такі:

1. забезпечення проведення наукових розробок та розвиток інновацій у сфері медичних послуг;
2. створення ефективної системи контролю якості медичних послуг;
3. посилення мотивації праці медичних працівників та оптимальне використання цього ресурсу;
4. здійснення заходів, що спрямовані на профілактику та підтримку здоров'я населення [24, с. 10].

Одним із перспективних підходів до управління організаціями сфери охорони здоров'я слід розглядати процесно-орієнтований. Управління, засноване на ньому, розширює свої кордони і включає додаткові завдання, розглянемо детальніше в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Ключові завдання до управління організаціями сфери охорони здоров'я

Назва	Зміст
1. Реінжиніринг медичних бізнес-процесів	Здійснюються успішно лише тоді, коли попередньо створені необхідні умови і відсутні проблеми, пов'язані з людським чинником; збереження вузькопрофесійними об'єднаннями своєї відособленості.
2. Недостатня обізнаність керівництва	Недостатня обізнаність керівництва про широкий спектр наявних альтернатив і недостатні фінансові ресурси ускладнюють поширення клієнтоорієнтованих сучасних процесних технологій.
3. Можливості для інновацій і докорінних змін	Можливості для інновацій і докорінних змін забезпечуються за допомогою вибору відповідних комбінацій нових інформаційних технологій, з якими повною мірою знайомі лише деякі клініки.
4. Методичні аспекти моделювання бізнес-процесів	Методичні аспекти моделювання бізнес-процесів повинні відповідати вимогам стратегічного управління, враховувати специфічні особливості кожного конкретного закладу і спиратися на принципи проектного управління, такі як командна робота, системний підхід, процесний підхід, система менеджменту якості, система збалансованих показників і принцип постійного поліпшення.

Джерело: складено автором на основі [17, с. 103].

Діяльність медичної галузі необхідно організовувати, орієнтуючись на розвиток інновацій у сфері охорони здоров'я, вдосконалюючи існуючі бізнес-процеси, розробляючи й упроваджуючи проекти створення нових медичних проектів на основі інструментів проектного менеджменту [17, с. 104].

Таким чином, в основі інноваційного підходу до управління закладами охорони здоров'я лежать системні перетворення в галузі, що поєднують формування інноваційної інфраструктури, інноваційного фінансово-економічного механізму, а також обліково-аналітичне, нормативно-правове, методичне та інформаційне забезпечення, які дають змогу, з одного боку, підвищити якість і доступність медичної допомоги, а з іншого – підвищити ефективність використання ресурсів охорони здоров'я. Застосовувати проектне управління до медичної галузі необхідно для розвитку системи охорони здоров'я та установ охорони здоров'я, у тому числі державно-приватного партнерства, ефективного управління інвестиціями і спрямованих на досягнення бажаного результату з погляду показників здоров'я населення, якості роботи закладів охорони здоров'я [17, с. 105].

Переглянути інноваційні напрями у сфері управління та розвитку закладів охорони здоров'я можна в *Додатку Б*.

На основі аналізу досліджень можна зробити висновок про необхідність удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг. Зокрема, необхідно встановлювати чіткі правила та механізми контролю за якістю медичних послуг, а також забезпечувати доступність медичної допомоги для всіх громадян. Також важливо враховувати соціально-економічний статус населення та встановлювати соціальні гарантії для найбільш вразливих категорій громадян. Для цього можуть використовуватися різноманітні інструменти, такі як державні програми підтримки, страхування та інші.

Окрім того, важливо створити умови для конкуренції на ринку медичних послуг, що дозволить знизити ціни та підвищити якість надання послуг. Для цього можуть використовуватися різноманітні механізми, такі як регулювання цін, стимулювання інновацій.

Взагалі, удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг є важливою задачею, яка дозволить забезпечити якісну та доступну

медичну допомогу для всіх громадян та підвищити ефективність функціонування медичної галузі в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено механізми державного регулювання ринку медичних послуг. Проаналізовано систему інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг. Оцінено ефективність реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг. Охарактеризовано інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг. Сформульовано пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Результати проведеного дослідження механізмів державного регулювання ринку медичних послуг в Україні та розробка пропозицій щодо визначення напрямів удосконалення державного регулювання ринку медичних послуг в Україні, дозволили відповідно до мети та завдань зробити такі висновки та узагальнення.

1. Система інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг є важливою складовою сучасної медичної практики. Вона дозволяє ефективно керувати медичними процесами, забезпечувати доступність медичних послуг для населення, підвищувати якість медичної допомоги та зменшувати витрати на управління медичними процесами.

2. Ефективність реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг може бути оцінена на основі доступності та якості надання медичної допомоги населенню, зменшення надмірних витрат на медичні послуги, а також зниження ризику виникнення неправомірної конкуренції на ринку медичних послуг. Для досягнення максимальної ефективності, необхідно постійно вдосконалювати діючий механізм та вживати додаткових заходів для підвищення контролю над ринком надання медичних послуг та забезпечення прав пацієнта.

3. Інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг включає в себе створення необхідних законодавчих та нормативних актів, створення відповідних органів державного управління,

контроль та моніторинг за дотриманням встановлених стандартів медичної допомоги та інших аспектів державного регулювання ринку медичних послуг. Необхідно забезпечити дієве співробітництво між відповідними органами державної влади, медичними закладами та іншими зацікавленими сторонами з метою досягнення максимальної ефективності державного регулювання ринку медичних послуг.

4. Пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг повинні бути спрямовані на підвищення якості медичної допомоги та забезпечення доступності послуг для всіх верств населення. Одним з напрямків удосконалення може бути підвищення відповідальності медичних закладів за надання якісної медичної допомоги, встановлення чітких стандартів медичної практики та забезпечення їх дотримання. Також важливо забезпечити контроль та моніторинг за діяльністю медичних закладів з боку державних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріяш В. І., Козлова Л. В. та ін. Особливості державної політики регулювання медичних послуг в Україні. м. Миколаїв. *Науковий вісник Особливості державної політики регулювання надання медичних послуг в Україні*. Серія Публічне управління та регіональний розвиток. 2020 р. Вип. 9. С. 689-713.
2. Андрушків Б. та ін. Основні напрями удосконалення управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням охорони здоров'я в умовах ОТГ у повоєнний період. *Галицький економічний вісник*. м. Тернопіль. 2022 р. Вип. 2. С. 72-81.
3. Барзилович А. Д. Інноваційні інструменти державного регулювання ринку медичних послуг. *Науковий вісник Наукові перспективи*. м. Київ. 2020 р. Вип. 5. С. 327.
4. Барзилович А. Д. Методи державного регулювання ринку медичних послуг: прямого та непрямого впливу. *Вісник Інвестиції : практика та досвід*. м. Київ. 2020 р. Вип. 886 С. 149.
5. Барзилович А. Д. Механізми державного регулювання надання медичних послуг в Україні. *Вісник Публічне управління та митне адміністрування*. м. Київ. 2020 р. Вип. 1. С. 86.
6. Барзилович А. Д. Перспективи публічного управління ринку медичних послуг. *Вісник Публічне управління та митне адміністрування*. м. Київ. 2021 р. Вип. 1. С. 5.
7. Барзилович А. Д. Реалізація державного механізму регулювання ринку медичних послуг в Україні. *Сорок четверті економіко-правові дискусії : матеріали міжнародної наук.-практ. інт.-конф. 18 лютого 2020 р. м. Львів. 2020 р. С. 16-19.*
8. Барзилович А. Д. Суб'єкти національного ринку медичних послуг в Україні. *Науковий вісник Наукові перспективи*. м. Київ. 2020 р. Вип. 1. С. 17-29.

9. Баценко Л. М., Дубовик С. Г. Вдосконалення управління та адміністрування медичним закладом. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. м. Суми. 2022 р. Вип. 51. С. 6-13.

10. Берлінець І. А. Удосконалення державного регулювання надання медичної реабілітаційної допомоги і послуг в Україні : дис. к. держ. упр. : 351.074 : 614.02 / Класичний приватний університет. м. Запоріжжя. 2020 р. С. 107.

11. Білик О. І. Міжнародний досвід державного регулювання сфери охорони здоров'я : кваліфікаційна робота : автореф. маг. публ. упр. Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. м. Миколаїв. 2020 р. С. 4.

12. Борщ В. І. Сучасна парадигма державного регулювання системи управління у сфері охорони здоров'я. *Вісник Одеського національного медичного університету*. м. Одеса. 2021 р. С. 51-76.

13. Васюк Н. О., Андіяко І. О. Удосконалення механізмів державного регулювання захисту прав суб'єктів медичних правовідносин в Україні. *Науковий вісник Парадигми юридичних наук і державного управління*. м. Київ. 2020 р. Вип. 8. С. 170-179.

14. Власюк В. Інституційна трансформація державного управління охороною здоров'я : Україна та іноземний досвід : монографія / за ред. д. е. н. проф. Сазонця І. Л. м. Луцьк. 2019 р. С. 396.

15. Гавриченко Д. Г. Теоретичні підходи реформування механізмів публічного управління у сфері охорони здоров'я. *Науковий вісник Публічне управління та регіональний розвиток*. м. Одеса. 2022 р. Вип. 15. С. 68-86.

16. Гуменюк І. В. Механізми формування сучасного менеджменту в медичній установі. *Збірник наукових праць Менеджмент XXI століття : сучасні моделі, стратегії, технології*. Київський національний торговельно-економічний університет. м. Вінниця. 2019 р. Част. 1. С. 102-112.

17. Данько В. В. Удосконалення регіональної системи охорони здоров'я як ресурсної бази ринку медичних послуг. *Вісник Інтелект XXI*. м. Херсон. 2021 р. Вип. 1. С. 24-28.

18. Данько В. В. Удосконалення системи управління закладами охорони здоров'я на інноваційних засадах. м. Херсон. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2019 р. Серія : Економіка і управління. Вип. 2. С. 102-267.

19. Добрянська Н. А., Малишев Є. О. Удосконалення моніторингу та державної підтримки в системі охорони здоров'я України. Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. м. Одеса. 2022 р. С. 146-148.

20. Долгіх М. В. Теоретичні засади реформування механізмів публічного управління системою охорони здоров'я : дисертація УДК 35.08. наук. кер. док.наук з держ. управл., професор Пархоменко-Куцевіл О. І. МАУП державний університет «Житомирська політехніка». м. Київ. 2021 р. С. 255.

21. Іванчов П. В. Аналіз чинників на ефективність функціонування медичної системи в Україні. *Науковий журнал Інтелект XXI*. м. Київ. 2020 р. Вип. 6. С. 166-172.

22. Іванчов П. В. Організаційні засади державного управління трансформацією медичної системи України на ринкових засадах. *Науковий журнал Актуальні проблеми економіки*. м. Київ. 2020 р. Вип. 226. С. 27-37.

23. Камишова К. О., Озаровська А. В. Механізми та особливості формування партнерських відносин органів публічної влади і громадянського суспільства в Україні. Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку : матер. конф. ІХ науково-практична конф. з міжнарод. участю. 01 листопада 2020 року. м. Харків. 2020 р. Вип. 450. С. 29-41.

24. Карлаш В. В. Зарубіжний досвід регулювання якості медичних послуг у системі охорони здоров'я. *Науковий журнал Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. м. Київ. 2019 р. Вип. 1. С. 1-10.

25. Карлаш В. В. Проблеми державного регулювання у сфері охорони здоров'я України. *Науковий журнал Публічне урядування*. м. Харків. 2019 р. С. 79-86.

26. Колесникова Г. Г. Трансформація моделі державного управління у сфері охорони здоров'я на національному та регіональному рівні на етапі та після медичної реформи. Молодий вчений модерну – фундамент розвитку освіти, науки та бізнесу в Україні : матер. III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. м. Дніпро. 2022 р. С. 20-26.

27. Корчинський І. О., Фірман Н. А. Цифрова медицина: особливості та проблеми становлення в Україні. *Науковий журнал Цифрова економіка та економічна безпека*. м. Львів. 2022 р. Вип. 1. С. 100-105.

28. Краснова О. І., Плужнікова Т. В. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я. *Журнал Інвестиції : практика та досвід*. м. Полтава. 2018 р. Вип. 7. С. 46-48.

29. Ліщинська Л. Б. та ін. Інформаційні технології у сфері охорони здоров'я : монографія. Київський національний торговельно-економічний університет Вінницький торговельно-економічний інститут. м. Вінниця. 2018 р. С. 240.

30. Мацик О. В. Модернізація інформаційно-комунікативного забезпечення діяльності медичних установ. *Науковий журнал Інноваційна економіка*. м. Тернопіль. 2020 р. Вип. 5. С. 97.

31. Міщук А. та ін. Конкуренція на ринку медичних послуг: тенденції, ускладнюючі фактори та підходи : монографія. 2021. Братислава. С. 757.

32. Мороз О. Б. Механізми державного регулювання надання медичних послуг : кваліфікаційна робота Західноукраїнського національного університету. наук. кер. д.е.н., доцент Августин Р. Р. м. Тернопіль. 2020 р. С. 81.

33. Нечипорук О. В., Орехова Т. В. Аналіз тенденцій та динаміки розвитку ринку приватних медичних послуг в Україні. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. м. Вінниця. 2022 р. Вип. 14. С. 243-248.

34. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення 27 березня 2023 року).

35. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. Конституція України : Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ Основи законодавства України про охорону здоров'я. Верховна Рада України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення 27 березня 2023 року).

36. Офіційний вебсайт Заборона. Вернигор П. Helsi — головна медична система країни, але ви навіть не знаєте, які дані вона про вас збирає, 2021 р. URL: <https://zaborona.com/helsi-golovna-medychna-systema-krayiny-ale-vy-navit-ne-znayete-yaki-dani-vona-pro-vas-zbyraye/> (дата звернення 21 лютого 2023 року).

37. Офіційний вебсайт медичної інформаційної системи Хелсі. м. Київ, 2023 р. URL: <https://reform.helsi.me/> (дата звернення 27 березня 2023 року).

38. Офіційний вебсайт медичної інформаційної системи EMCiMED. 2023 р. URL: <https://web.archive.org/web/20180730170600/http://www.mcmed.ua/ua> (дата звернення 27 березня 2023 року)

39. Офіційний вебсайт української ІТ-компанії «Doctor eleks». м. Київ, 2023 р. URL: <https://doctor.eleks.com/> (дата звернення 27 березня 2023 року).

40. Полюлях Р. А. Комунікативна діяльність закладів охорони здоров'я в територіальних громадах. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. м. Дніпро. 2022 р. Вип. 3. С. 56-60.

41. Принципи відновлення та трансформації системи охорони здоров'я в Україні. *Журнал Всесвітньої організації охорони здоров'я*. 2022 р. С. 62.

42. Радченко О. П. Державне регулювання системи управління охорони здоров'я як стратегічний імператив в контексті зовнішніх викликів. *Науковий журнал Економіка. Фінанси*. м. Одеса. Право. 2021 р. Вип. 3/1. С. 5-8.

43. Рафалюк О. І. Удосконалення управління комунікаційною діяльністю організації на основі впровадження сучасних інформаційних технологій : дип. роб. осв. рів. магістр. Хмельницького національного університету. За ред. Тюріна Н. М. м. Хмельницький. 2020 р. С. 129.

44. Рудніченко Є. М. та ін. Теоретичний базис інформаційно-комунікативного забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. м. Дніпро. 2020 р. Вип. 3. С. 179-183.
45. Рябець Д. М. Державне регулювання сфери охорони здоров'я: принципи, механізм та інструменти. *Науковий журнал Економічні горизонти*. м. Одеса. 2018 р. Вип. 4. С. 164-174.
46. Сидорчук Г. А. Інституційне забезпечення державного управління сферою охорони здоров'я в Україні : автореферат кв. роб. за друг. рів. вищ. осв. магістр. Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. м. Миколаїв. 2021 р. С. 10.
47. Стахів О. В. Інституційне забезпечення управління системним розвитком закладів охорони здоров'я. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. м. Львів. 2023 р. Вип. 36. С. 180-188.
48. Стрюков В., Громцева О. Державне регулювання медичною освітою: сьогодення, проблеми та шляхи вирішення. м. Дніпро. *Науковий журнал Економічні горизонти*. 2022 р. Вип. 4. С. 100-112.
49. Терзі О. О. Шляхи удосконалення нормативно-правового регулювання адміністративного управління у сфері охорони здоров'я. *Науковий журнал Юридична наука*. м. Київ. 2020 р. Вип. 3. С. 514.
50. Ткачова Н. М. Особливості державної політики забезпечення національної безпеки в сфері охорони здоров'я. *Науковий журнал Державне управління : удосконалення та розвиток*. м. Київ. 2018 р. Вип. 1604. С. 1-5.
51. Торяник І. В. Сучасні моделі та державне регулювання корпоративної соціальної відповідальності: міжнародний та вітчизняний досвід. *Збірник тез доповідей XI Міжнарод. наук.-практ. конф. Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції 28 квітня 2022 р.* м. Харків. Вип. 201 с. 201-203.

52. Устимчук О. В. Аналіз нормативно-правових засад регулювання сфери надання медичних послуг в Україні. *Науковий вісник Аспекти публічного управління*. м. Київ. Вип. 6. 2018 р. С. 5-13.

53. Чеботарьова Н., Чеботарьов В. Медична реформа : вихідні інституціональні, організаційно-економічні засади та регіональні особливості реалізації. м. Тернопіль. *Галицький економічний вісник*. 2021 р. Вип. 3. С. 33-42.

54. Шевчук Р. В. Шляхи удосконалення публічного управління у сфері охорони здоров'я в Україні. *Науковий журнал Експерт : парадигми юридичних наук і державного управління*. м. Київ. 2022 р. Вип. 6. С. 87-93.

55. Шкільняк М. М. Модернізація менеджменту системи охорони здоров'я в умовах проведення медичної реформи : аналітична записка за мат. наук-прак. конф. 12 грудня 2018 р. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. м. Тернопіль. Вип. 4. С. 168-180.

ДОДАТКИ

Додаток А

Переваги медичної інформаційної системи «HELSI.ME» [15]

HELSI ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ

- Можливість легко знайти та обрати свого лікаря;
- Швидкий запис на прийом on-line себе та членів своєї родини;
- Доступ до своєї електронної медичної картки (ЕМК);
- Миттєві результати аналізів та діагностики в кабінеті пацієнта;
- Доступ до призначень лікаря та плану лікування.

HELSI ДЛЯ ЛІКАРІВ

- Зручне ведення історії хвороби пацієнтів та ЕМК;
- Оперативне отримання результатів діагностики та аналізів;
- Легке використання клінічних протоколів;
- Зрозумілий кабінет для ведення прийому пацієнтів.

HELSI ДЛЯ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

- Комплексна автоматизація роботи медичного закладу;
- Можливість налаштування Helsi під потреби медзакладу;
- Функціонал для участі в реформі (закріплення пацієнтів за лікарями, реєстрація декларацій з пацієнтами);
- Моніторинг та управлінська статистика для керівників;
- Формування поточної звітності та статистики.

МОЖЛИВОСТІ HELSI

- Автоматизація реєстратури та роботи лікаря;
- Управління розкладом лікаря;
- Ведення електронних медичних карток (ЕМК);
- Облік медичних препаратів та ведення оплат;
- Конструктор бланків і форм;
- Інтуїтивно зрозумілий веб-інтерфейс;
- Гнучке налаштування прав доступу;
- Фіксація дій користувачів;
- Доступ пацієнтів до своєї електронної медичної картки (ЕМК);
- Забезпечення надійного шифрування та безпека даних.

БЕЗПЕКА ТА КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ

Helsi надійно захищає дані пацієнтів. Всі дані зберігаються у дата-центрі, який отримав сертифікат комплексної системи захисту інформації (КСЗІ) від Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Обробка персональної інформації громадян відбувається в правовому полі України.

Інноваційні напрями у сфері управління та розвитку закладів охорони здоров'я [53]

АНОТАЦІЯ

Нагорна Ю. С. Механізми державного регулювання ринку медичних послуг. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі проаналізовано систему інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг, оцінено ефективність реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг. Визначено проблеми впровадження цифрових технологій у закладах охорони здоров'я. Запропоновано шляхи удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

Ключові слова: медична інформаційна система, медичні послуги, якість надання, державне регулювання, охорона здоров'я, медична реформа.

SUMMARY

Nahorna Y. Mechanisms of state regulation of the medical services market. Final qualifying work for obtaining Bachelor of specialty 281 "Public Management and Administration", educational program "Public Management and Administration". State University of Trade and Economics, 2023.

The final qualification work analyzes the system of information and communication support for the provision of medical services, assesses the effectiveness of the mechanism of state regulation of the medical services market. The problems of introducing digital technologies in healthcare institutions are identified. Ways to improve the mechanisms of state regulation of the medical services market are proposed.

Key words: medical information system, medical services, quality of care, state regulation, healthcare, medical reform.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу студентки 4-го курсу, 18 групи
денної форми навчання освітнього ступеня “бакалавр”
спеціальності “Публічне управління та адміністрування”
Державного торговельно-економічного університету

Нагорної Юлії Сергіївни

на тему: “Механізми державного регулювання ринку медичних послуг”

Сфера охорони здоров'я є однією з найперспективніших галузей сучасної економіки, що робить представлене дослідження актуальним. Сьогодні наша держава реформує медичну систему, серед яких надання якісних медичних послуг є одним із пріоритетних напрямів розвитку України.

Актуальність теми державного регулювання ринку медичних послуг полягає в тому, що держава має на меті забезпечення населення належним рівнем медичної допомоги та контролювання якості надання медичних послуг. Крім того, державне регулювання медичного ринку забезпечує медичну безпеку громадян, регулює професійну діяльність медичних працівників та забезпечує збереження медичних записів і конфіденційність медичної інформації.

Авторкою випускної кваліфікаційної роботи, яку подано на рецензування проаналізовано систему інформаційно-комунікативного забезпечення надання медичних послуг. Охарактеризовано інституційне забезпечення механізму державного регулювання ринку медичних послуг. Оцінено ефективність реалізації механізму державного регулювання ринку медичних послуг. Сформульовано пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення механізмів державного регулювання ринку медичних послуг.

В роботі чітко визначено об'єкт та предмет дослідження, сформульовані мета та завдання наукового пошуку. Для вирішення поставлених завдань авторка Нагорна Юлія Сергіївна вдало застосовує такі методи дослідження як : аналізу системи інформаційно-комунікативного забезпечення – для виявлення проблемних місць в системі, та знайти можливості для покращення системи інформаційно-комунікативного забезпечення ринку медичних послуг; оцінки ефективності реалізації механізму державного регулювання – для визначення, наскільки ефективно використовуються ресурси, як виділяються на реалізацію механізму державного регулювання; методи позитивного і нормативного аналізу – для вироблення рекомендацій з удосконалення механізму регулювання сфери охорони здоров'я.

Випускна кваліфікаційна робота Нагорної Юлії Сергіївни за змістом та оформленням відповідає поставленим вимогам, мета та завдання розкриті.

Враховуючи вищевикладене випускна кваліфікаційна робота Нагорної Юлії Сергіївни рекомендується до захисту та заслуговує на позитивну оцінку.

Рецензент,

Директор Департаменту цифрових
трансформацій в охороні здоров'я
Міністерства охорони здоров'я України

Олена САВІЧЕВА

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Нагорна Юлія Сергіївна,

повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Механізми державного регулювання ринку медичних послуг» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах.
Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

«20» квітня 2023 року

(підпис)

Згода

я, Нагорна Юлія Серіївна

засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Механізми державного регулювання ринку медичних послуг» несую повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування. Жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«20» квітня 2023 року

Юлія Серіївна
(підпис)